

PŘEHLED VÝZKUMŮ

51

Brno 2010

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 51
Volume 51

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Jiří Juchelka, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Bronzové artefakty nalezené v depotech na hradišti „Tabulová hora“
u Klentnice. Srov. studii A. Navrátila. Foto J. Špaček.
*A foto of bronze artifacts found in hoards in the hill fort „Tabulová
hora“ near Klentnice. See the study of A. Navrátil. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2010

Copyright ©2010 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 58. Deštná, Rumberk. Pohled od západu na sondu S1 v severovýchodní části hradu.

Abb. 58. Rumberk. Testpit S1 in the north-eastern part of the castle. View from west.

částí obce Deštná. Plošina jd oddělena od náhorní roviny dvěma příkopy a valem, na povrch nevystupovaly žádné zděné reliktky. Archeologický výzkum provedla v létě 2009 společnost Archaia Brno, o. p. s., v rámci přípravy realizace projektu „Hrad Rumberk“, p. č. 154. Konkrétním předmětem terénní části byl zjišťovací výzkum v prostoru hradního jádra. Soustředil se na místa zasažená již v minulosti výkopovými aktivitami, které se jednoznačně projevovaly v konfiguraci stávajícího terénu.

Podářilo se ověřit dobu existence hradu, spojovaného s osobou lenníka biskupa Bruna, Berchtolda de Ronberch uváděného r. 1274 jako držitele blízké vsi Kochov (Plaček, Skálová, Šimeček 2010, 9). Získaný nálezový soubor (především fragmenty keramických nádob) lze zařadit do 2. poloviny 13. až 1. poloviny 15. století. Archeologický výzkum v podstatě vyvrátil představu o „kamenné podobě“ hradu. Doložil, že na jeho výstavbě měla dominantní podíl dřevohliněná složka. Kamenné zdivo pojené maltou bylo zaznamenáno pouze v jihovýchodní části hradu. Sloužilo jako vyzdění sklepa budovy, o které se však domníváme, že v nadzemní části měla spíše dřevohliněnou konstrukci. Lze o ní uvažovat jako o věžové stavbě. Zástavba v jejím severním sousedství byla budována ze dřeva a hlíny. Podářilo se v ní rozlišit tři základní stavební fáze. První dvě podlely ohni. Třetí a zároveň poslední pravděpodobně nezaklila požárem, ale byla nejspíše záměrně stržena nebo samovolně zchátrala a byla ponechána svému osudu. Co se týče opevnění na centrálním návrší hradu, nebyly po něm nalezeny žádné jasně patrné stopy. Ve východní části funkci případné hradby zřejmě suplovala hmota zástavby. Západní část nebyla zkoumána. Musíme počítat spíše s fortifikací lehčího charakteru, zřejmě dřevěné konstrukce.

Lucie Černá, Pavel Staněk, Antonín Zůbek

Literatura

Černá, L., Zůbek, A. 2009: Nálezová zpráva o provedení archeologického výzkumu v rámci přípravy realizace projektu „Hrad Rumberk“, p. č. 154. Rkp. nálezové

zprávy č. 19/09. Uloženo: Archiv nálezových zpráv, Archaia Brno, o. p. s.

Plaček, M., Skálová, V., Šimeček, P. 2010: *Hrádek Rumberk. Centrum největšího léna olomouckého biskupství.* Místo vyd. neuvedeno.

Resumé

Deštná–Rumberk (Blansko dist.), p. č. 154. Middle Ages. Castle. Test excavation.

FULNEK (OKR. NOVÝ JIČÍN)

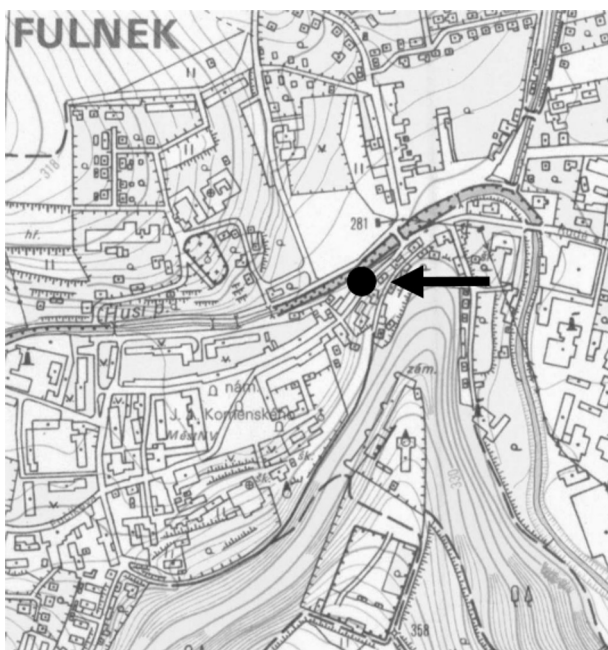
Masarykova ulice č. p. 393, p. č. 1528. Novověk. Město. Záchraný výzkum.

V souvislosti s předem neohlášenou demolicí objektu č. p. 393 proběhl rozsahem omezený záchraný archeologický výzkum (NPÚ Ostrava, akce č. 20/09). Byly dokumentovány stěny výkopů pro základové zdivo plánované novostavby (profily P1–P5; obr. 60) v místech původního domu, spoluvytvářejícího do jeho demolice severní uliční frontu Masarykovy ulice. Demolici nepředcházela stavebně historický průzkum, obytná stavba je však v této pozici zachycena indikační skicou stabilního katastru z roku 1833 (zde pod číslem 87) a nejstaršími dochovanými pohledy na město (např. celkový pohled na město od severu, kresba G. Herberta z roku 1730).

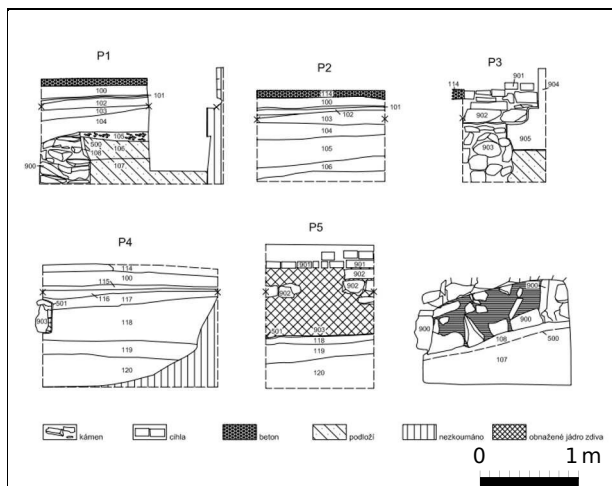

Obr. 59. Deštná, Rumberk. Pohled od jihozápadu na část sklepa v sondě S2 v jihovýchodní části hradu.

Abb. 59. Rumberk. Testpit S2 in the south-eastern part of the castle. Part of a cellar. View from south-west.

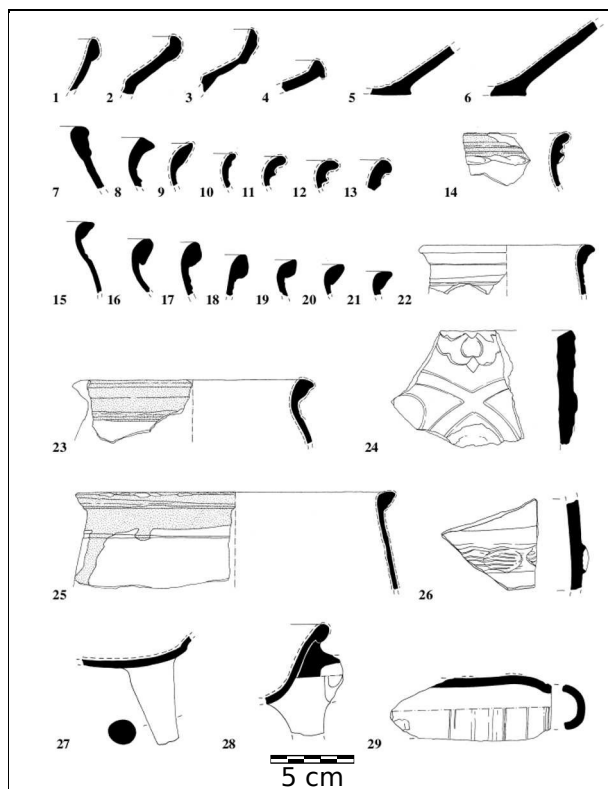
Obr. 60. Fulnek. Lokalizace výzkumu v katastrální mapě.
Abb. 60. Fulnek. Kartierung der Grabung im Katasterplan.

Obr. 61. Fulnek. Dokumentované profily a půdorysná situace.
Abb. 61. Fulnek. Dokumentierte Profile und Grundriss der Grabungsfläche.

Fulnek byl lokován někdy v průběhu poslední čtvrtiny 13. století, patrně z iniciativy rodu Lichtenburků, k roku 1293 je spolehlivě doložen již jako stabilizované institucionální město (srov. Bakala 1977, 97–122; Samek 1994, 453; Kuča 1996, 859). Město bylo vysazeno na pravidelném ortogonálním půdorysu s velkým čtvercovým náměstím, jímž diagonálně procházela dálková komunikace, vstupující do města na jihozápadě Horní branou a vycházející z něj na severovýchodě Dolní branou. Před oběma městskými branami se konstituovalo předměstské osídlení s řadovou zástavbou, kopírující průběh dálkové komunikace. Dnešní dům č. p. 393 je situován v prostoru před někdejší Dolní branou (obr. 60).

Záchranný archeologický výzkum byl limitován časově i prostorově, omezil se tedy na dokumentaci vybraných profilů v přední části parcely při uliční čáře. Nej-

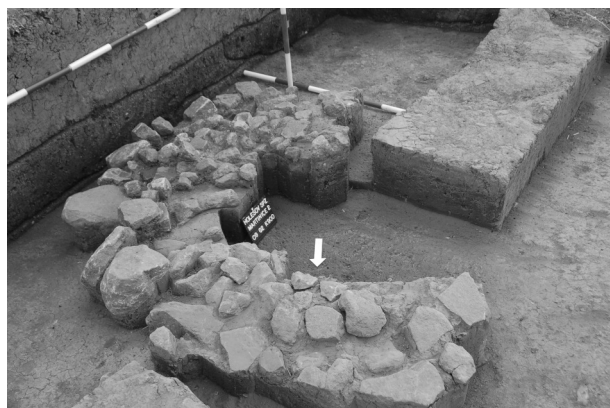

Obr. 62. Fulnek. Výběr keramických nálezů z vrstev s. j. 000 (2, 3, 9, 11–13, 26), s. j. 104 (19, 20, 27), s. j. 111 (1, 5, 6, 14, 17, 22–25), s. j. 117 (28), s. j. 120 (4, 7, 8, 10, 15, 16, 18, 21, 29). Kresba Hana Pravdová, Irena Tichá.

Abb. 62. Fulnek. Auswahl der keramischen Funde aus der Schichten s. E. 000 (2, 3, 9, 11–13, 26), s. E. 104 (19, 20, 27), s. E. 111 (1, 5, 6, 14, 17, 22–25), s. E. 117 (28), s. E. 120 (4, 7, 8, 10, 15, 16, 18, 21, 29). Zeichnung Hana Pravdová, Irena Tichá.

starší zjištěnou komponentu představuje relikt základového zdiva severojižní orientace, stavěného z lomového kamene na jílu. Zdivo (s. j. 900) bylo založeno do povrchu geologického podloží, tvořeného v této části městiště kvartérními svahovými sedimenty (s. j. 106, 107), k vnějšímu líci zdiva přiléhala vrstva tvořená úlomky navětralé břidlice, představující patrně komunikační zpevnění povrchu (s. j. 105). Korunu zdiva překrývalo souvrství planýrkového charakteru (s. j. 103, 104) obsahující keramický materiál (kuchyňská a stolní keramika, kachle) rámcově vročitelný do průběhu 16.–17. století (obr. 62). Zánikový horizont datovatelný keramickými nálezy do průběhu 16.–17. století byl zachycen i východně od zdiva s. j. 900, v předpokládané interiérové části původní zděné stavby. Do povrchu této stavební planýrky byla v blíže nespecifikovatelném časovém odstupu založena kamenná čelní zeď domu (s. j. 902, 903), kopírující průběh uliční čáry. Dokladem mladších přestaveb, patrně již z průběhu 19. nebo 20. století, je cihlové zdivo s. j. 901, využívající po předpokládaném snesení podstatné části hmoty zdiva s. j. 902 jeho základovou partii.

Rozsahem nevelký záchranný výzkum prokázal absenci středověkých sídlištních aktivit v daném prostoru (tj. přední část parcely vymezené z jihu branskou komunikací a ze severu korytem Husího potoka) a zachytil po-

Obr. 63. Holešov. Základ středověké pece.

Abb. 63. Holešov. Fundament des mittelalterlichen Ofens.

Obr. 64. Holešov. Zkoumaný mladohradištní objekt K 505.

Abb. 64. Holešov. Die erforschte jungslawische Grube K 505.

zůstatky několika fází zděné zástavby, z nichž nejstarší zanikla s velkou pravděpodobností někdy v průběhu 16.–17. století. V rámci dokumentované plochy v přední části parcely nebyly zachyceny situace, jež by korespondovaly s inundačním charakterem lokality, tj. povodňové hlíny v primární či sekundární pozici. Ty však byly vizuálně registrovány v archeologicky nezkoumané severní části parcely, v bezprostředním sousedství Husího potoka.

František Kolář

Literatura

Bakala, J. 1977: Zrod městského zřízení na středověkém Opavsku. *Časopis Slezského zemského muzea, série B*, 26, 97–122.

Kuča, K. 1996: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, I. díl A–G*. Praha.

Samek, B. 1994: *Umělecké památky Moravy a Slezska I*. Praha.

Resumé

Fulnek (Bez. Nový Jičín), Masarykova Str. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

HOLEŠOV (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Strategická průmyslová zóna“, přeložka Mojeny-poloha 2. Doba hradištní, vrcholný středověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

V rámci přípravy území bývalého holešovského letiště na Strategickou průmyslovou zónu Zlínského kraje proběhly dva rozsáhlejší záchranné archeologické výzkumy na přeložce říčky Mojeny (polohy 1 a 2).

Poloha na východním okraji průmyslové zóny (2) poskytla především jedinečné doklady o osídlení místa od raného až do vrcholného středověku (od 8. do přelomu 14. a 15. století).

Nálezy větších zlomků keramiky z období lužických popelnicových polí jsou pozůstatkem zatím blíže nespecifikovaných aktivit z doby zhruba 1000 let př. n. l. Vzhledem k absenci objektů z tohoto období lze uvažovat o existenci pohřebiště, které bylo v průběhu středověku prakticky zničeno. Nelze však vyloučit, že mimo areál středověké osady zůstala alespoň nějaká jeho část

zachována. V této souvislosti se nabízí vazba pohřebiště na sídliště odkryté na jižním úpatí nedaleké vyvýšeniny (přeložka Mojeny, poloha 1), vzdálené 300 m jihozápadním směrem.

Středověké aktivity na prozkoumané ploše lze charakterizovat jako výrobní. Zachycena nebyla žádná stavba ani její část, kterou by bylo možné označit jako sídelní objekt, zato však pozůstatky drobných staveb či zařízení a nakonec i artefaktů, zcela nepochybně souvisejících s tavbou či zpracováním železa (zbytky tavicí pece se železnou lupou, pece se struskou, okuje, poměrně velké množství železných předmětů apod., viz obr. 63). Nález parohu a dosud neprovrtnané ploténky ze stejné suroviny na obložení rukojeti nože je možné interpretovat jako doklad dalšího řemeslnického odvětví. Nejstarší keramika pocházela z 8. století, nejmladší pak z přelomu století 14. a 15., kdy osídlení tohoto místa končí. Kulturní vrstva se středověkými nálezy byla překryta několik decimetrů mocnou vrstvou kamenité hlíny, přemístěné do těchto míst z úpatí Hostýnských vrchů. Příčinou zániku osady tak mohla být nějaká živelná katastrofa, při níž došlo k mohutné záplavě nebo sesuvu půdy. Velmi solidní kolekci mladohradištní keramiky 11. století poskytl objekt 505 (obr. 64), v jehož zásypu byla nalezena i jedna bronzová esovitá záušnice (obr. 65:9).

Pavel Fojtík, Miroslav Šmíd

Resumé

Holešov (Bez. Kroměříž), „Industriezone“. Burgwallzeit, Spätmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

HORKA NAD MORAVOU (OKR. OLOMOUČ)

Kostel sv. Mikuláše, p. č. 2. Mladohradištní období, Středověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: X= 1 115 959,32; Y=549 579,13.

Obec Horka nad Moravou se nachází cca 5 km severozápadně od Olomouce, na mírném sprašovém návrší (225 m n. m.) v nivě řeky Moravy; kostel sv. Mikuláše je situován v severní části obce. První písemná zmínka je z r. 1271 v přídomku Parduse z Horky. K r. 1279 je zaznamenán spor o patronát nad kostelem. Ve vsi byla tvrz,